

Teksti, Juhani Valli

Kuva, Antti Kukila

vs.toimitus@sps.fi

Täällä Pohjantähden alla. Ohjaus:

Kimmo Virtanen. Rooleissa mm. Joni Jokinen, Kari Lankinen, Tuulia Passila, Sami Koljonen, Jere Virtala, Pirkko Taskila. Ensi-ilta Toijalan Satamassa 12. kesäkuuta.

Kirjailija Väinö Linna ikuisti eppiseen kertomukseensa Koskelan suvun vaiheista monta aikakautta ja Suomen historian vaikeinta vuotta. Jättimäinen, kolmiosainen Linnan epos, jos mikä, tuntuu ylittämättömältä urakalta esittää näyttämöllä.

Toijalan Näyttämön harastajanäyttelijät ovat tehneet mahdollottomasta mahdollisen. Mutta niinhän he tekivät jo esittäessään muutama vuosi sitten *Viulunsoittaja katolla* -näytelmää.

Täällä Pohjantähden alla -teoksesta meillä on monia mielikuvia. Sen jotkut kohtaukset ovat nousseet elämää suuremmiksi. Trilogian kokonaisuutta loppujen lopuksi moni lukija ei hahmota. Vain osa siitä on tullut suomalaisen elämänmuotoon mukaan. Kyse on siinä tapauksessa usein politiikasta.

Mahdoton toteutui

Pitää muistaa, että Linnan teos on kuitenkin kuvitteellinen eikä kirjoitettu historiatesos. Toki tapahtumat ovat varmaan eri yhteyksissä olleet karua arkipäivää.

Ohjaaja Kimmo Virtasella on ollut kova urakka sovittaessaan Pohjantähteä Sataman oloihin. Virtasen ohjaus toimii parhaimmalla mahdollisella tavalla. Se on kekseliästä, hienosti rytmitettyä, sen henkilöohjaus on loppuun saakka mietittyä ja suuria asioita on toteutettu symbolisin keinoin.

Vaikuttavin pikkudetalji on varmaankin näyttämölle kaitvettu kuoppa. Se syntyy Jussi Koskelan kuokaniskuista ja muuttuu tapahtumien vanhetessa haudaksi, jonne lopulta kuolleet joutuvat. Kuoleman symbolisuus on toteutettu tyylikkäästi ja koskettavasti.

Mikä parasta, niin näytelmässä ei ole tyydytty vain kuvittamaan Pohjantähden juonikulkua.

Roolit eläviä

Mitä tällaisesta kokonaisuudesta voisi yksittäisesti nostaa esiin? Se on vaikeaa, sillä kaikki on niin uskomattoman osaavaa. Rooleissa on vanhoja näyttämöveteraaneja ja ensikertalaisia. Jokainen heistä on loppuun saakka mietitty henkilökuva ja elää tapahtumissa mukana täysillä.

Ohjaaja on saanut vanhoilta näyttelijöiltä häivytettyä heidän perusmaneerinsa ja ensikertalaisista hän on tehnyt kokeneen tuntuisia näyttelijöitä.

Myös komiikkaa

Esityksestä nousee esiin niimonta henkilökuva ja tulkintaa, jotka jäävät mieleen. Kaikki tuovat Pohjantähteen kipinän ja elämisen tunnun.

Otetaan esimerkiksi Joni Jokisen esittämä Akseli Koskela. Jokisen puheilmaisu on näytelmän hienointa antia. Näyttämökokemus eri yhteyksistä kukoistaa nyt Akselina. Tosin ohjaaja on lisännyt Akselin henkilökuvaan hie-man koomisia piirteitä, jotka vievät esityksen lähemmäs peruskesäteatteria.

Pauliina Syrjälän rooli Eli-nana taas sisältää haurautta, päättäväisyyttä ja nuorta rakkautta sanomattoman koskettavasti.

Vahvat miesroolit nousevat ylitse muiden. Ensikerta-

lainen Juha Kreis tulkitsee opettajaa, suojeluskuntaista, Töyryn isäntää ja valkoista upseeria sellaisella kameleonttimaisella hehkulla, jollaista kesäteatterissa harvoin näkee.

Samaten Sauli Turjan paroni, valkoupseeri ja suojeluskuntalainen ovat heittäytymistä roolista toiseen uskotavasti. Svinhufvudin puhe radiosta Turjan esittämänä on yksi esityksen kekseliäimistä ideoista.

Myös Arto Koskisen esittämä Otto Kivivuori nousee kokonaisuudesta hämäläisen torpparin täydellisenä ilmentymänä.

Syntyy episodeista

Sataman kesäteatterin lavastusta on Pohjantähdessä käytetty osaavasti. Sisääntulot ja ulosmenot ovat loogisia ja yläparvea on käytetty toimivana lisätilana.

Tilojen eri tasoja tuodaan esityksessä esiin limittämällä eri kohtauksia samanaikaisesti. Toteutus on täydellisesti onnistunut.

Pohjantähden kokonaisuus rakentuu näytelmässä pienistä episodeista, joita yhdistellään taitavasti. Mikään tarinassa ei jää epäselväksi.

Miksi Finlandia?

Yksi kauneusvirhe toki löytyy. Se on Sibeliuksen Finlandia-hymnin jatkuva käyttö. Toki sille on ehkä perustelunsa, mutta historiallinen uskottavuus siitä hieman kärsii. Tosin historiaa on muutenkin muuteltu joissakin kohdin ohjaajan vapaudella.

Täällä Pohjantähden alla -näytelmä on Toijalan Sataman kesäteatterin kirkkain helmi tähän mennessä. Se peittoaa jopa menneiden vuosien suurproduktion *Viulunsoittajan katolla*.